

อธิษฐานธรรม ๔ อย่าง

ข้อที่ ๒ ลัจจะ

พระอุทตมวิชาญาณเถร (โชคก ป.๙)

พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

สำนักวิปัสสนากรรมฐาน

วัดปรินายก ผ่านฟ้า พระนคร

นายเปื้อง แสงเดกิง

พิมพ์เป็นธรรมบรรณานุกรม

แก่มุสิกคุตตครัทธา อุปถัมภ์ บำรุงกิจการวิปัสสนา

294.3 และการศึกษาพระอภิธรรม

พ 418.๑

ไม่มีราคา ตามแต่ท่านจะบริจาค

บำรุงสำนักวิปัสสนา

อธิษฐานธรรม ๕ อย่าง

ข้อที่ ๒ ลัจจะ

พระอุทตมวิชาญาณเถร (โชดก ป. ๙)

พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

สำนักวิปัสสนากรรมฐาน
วัดปรีณายก ผ่านฟ้า พระนคร

นายเป็รื่อง แสงเถกิง

พิมพ์เป็นธรรมบรรณานุกรณ

แก่มุขกุศลศรัทธา อุปถัมภ์ บำรุงกิจการวิปัสสนา

และการศึกษาพระอภิธรรม

ไม่มีราคา ตามแต่ท่านจะบริจาค

บำรุงสำนักวิปัสสนา

หอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดแห่งชาติสาขามหาสารคาม

เลขหน้า จข.

๒๙๔.๓

เลขหมู่ พ ๔๑๘๐

เลขทะเบียน พ. ๑๘๐๕๕๕

คำนำ

พระธรรมเทศนาเล่มนี้ ท่านเจ้าคุณพระอุดมวิชา-
ญาณเถร (โชติก ป. ๕) พระอาจารย์ใหญ่ฝ่าย
วิปัสสนาธุระ แสดงที่สำนักวิปัสสนากรรมฐาน วัด
ปรีณายก เวลา ๑๕.๓๐ น. ทุกๆ วันพระ เล่มนี้พิมพ์
ต่อมาจากเล่มก่อนๆ เรื่องขุณฺหา เล่มนี้ เรื่องสัจจะ
ความจริงใจ ที่จิตพิมพ์ชน ก็เพื่อเป็นการเผยแพร่ธรรม
ชั้นสูงให้แก่ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายผู้สนใจในการ
ปฏิบัติ บางท่านที่เคยมาฟังแล้วยังได้อ่านหนังสืออีกด้วย
เป็นการได้ทบทวนความจำคชน

หนังสือพิมพ์นี้ แจกส่งให้คุณแก่ท่านที่
ได้อุปการะ บริจาคทรัพย์บำรุงสำนักวิปัสสนา
กรรมฐาน แม้แต่เล็กน้อยตามกำลังศรัทธา
เพื่อได้ช่วยการใช้จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าภัตตาหาร
ถวายพระภิกษุ สามเณร ที่มาเข้าปฏิบัติวิปัสสนา
ให้ได้รับความสดวกดียิ่งขึ้น

สถานที่ปฏิบัติวิยัสสนา มีความจำเป็นมากที่ต้อง
มีเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติได้ดำรงค
งอยู่ได้นานที่สุด ท่านจะบริจาคทรัพย์เป็นค่าภัตตาหาร
หรือตบะ เป็นทุนมูลนิธิ ตามทม ผู้ตั้งเป็นทุนอยู่แล้วหลาย
ท่าน จะมากน้อยเท่าใดก็ได้ ทางสำนักมีความยินดี
ขออนุโมทนา

ท่านจะต้องการหนังสือ^๕ไปแจกจ่ายในงานทำบุญ^๑
กุศลต่าง ๆ หรือจะต้องการ^๕เรื่อง^๒ที่^๕บท^๑ก^๕จากการแสดง^๑
ธรรมไว^๒แล้ว มีอยู่หลายก^๑ณฑ์ เป็นเรื่องที่น่าอ่าน^๑
น่าศึกษาหาความรู้^๑ในข้อปฏิบัติธรรมดีมาก เชิญติดต่อ^๑
ได้ทุกโอกาส

ขออนุโมทนาแด่ท่านผู้ใจบุญทั้งหลาย ที่
ได้ช่วยส่งเสริมเผยแพร่วรรณ อนุภัมภ์บำรุง
การศึกษาและการปฏิบัติ ตลอดถึงท่านที่บริจาค
จัดปัจจัยเป็นมูลค่าหนังสือ และที่จะพิมพ์เล่ม
ต่อไป ทุกท่านโดยทั่วกัน

นายเป็รื่อง แสงเถกิง

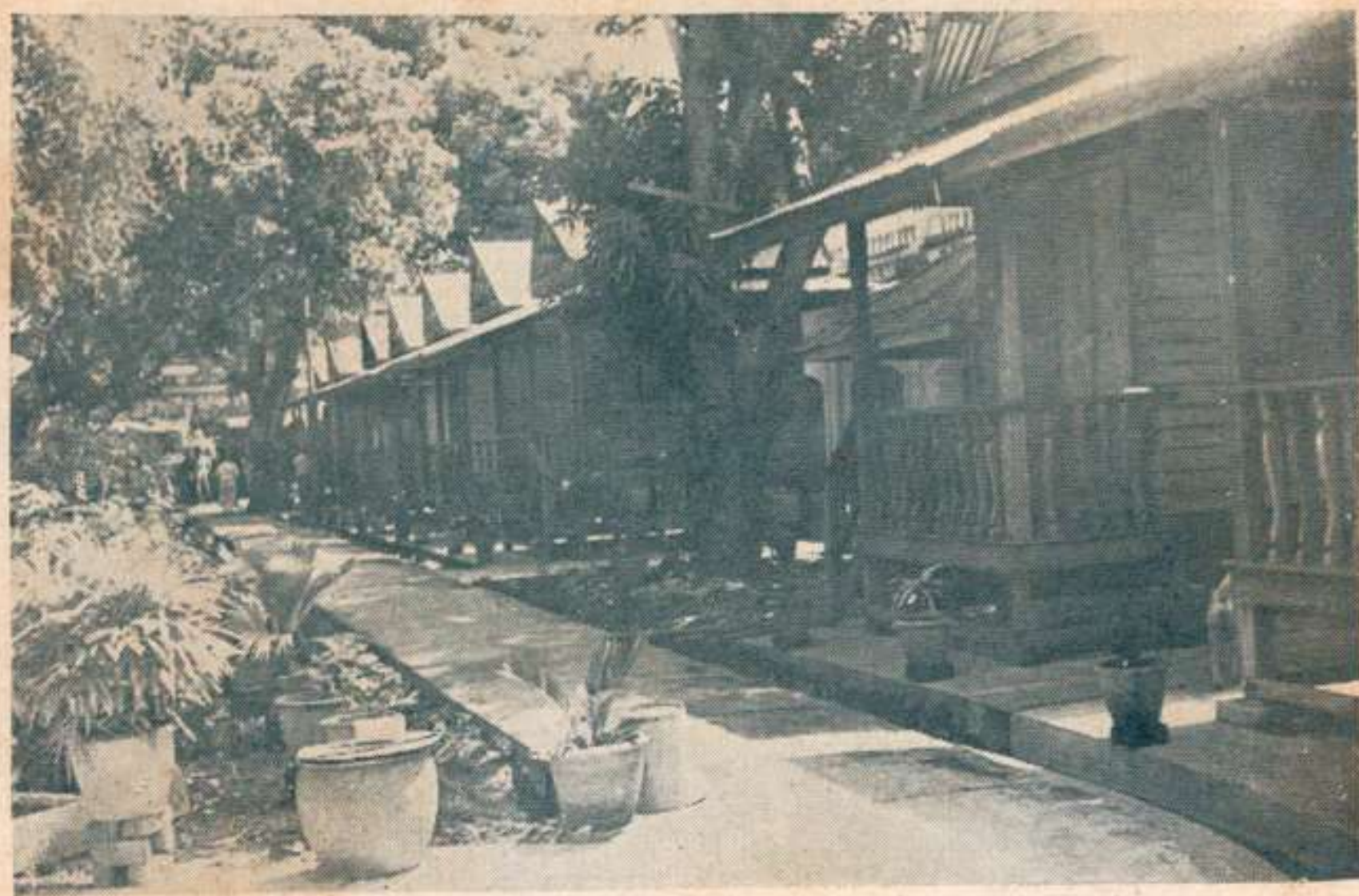
ท่านเจ้าคุณพระวิสุทธินายก เจ้าสำนักวิปัสสนากรรมฐาน
วัดปรีณายก กับพระภิกษุสามเณรทำวัตรเช้าก่อนแล้ว
แสดงธรรมในวันอุโบสถเป็นกิจประจำทุก ๆ วันพระ

พระสังฆมุตเจ้าเจริญวิปัสสนากรรมฐาน
กำลังเดินจงกรมที่หน้าห้องปฏิบัติ

ท่านเจ้าคุณพระอุดมวิชาญาณเถรพระอาจารย์ใหญ่
 วิษัฏฐนากรรมฐาน พระวิษัฏฐนาจารย์ และพระคณาจารย์
 ไปเยี่ยมม้านักวิษัฏฐนา ที่จังหวัดนครปฐม

เรือนวิษัฏฐนา ที่จังหวัดนครปฐม
 มีหลายหลัง สร้างอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

อริยฐานธรรม ๔ อย่าง
ข้อที่ ๒ ลัจจะ

ของ

พระอุดมวิชาญาณเถร (โชดก ป.๕)

พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

แสดง ณ สำนักวิปัสสนากรรมฐานวัดปรีณายก

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

สจฺจิ เว อมตาวาจาติ

ณ โอกาสบัดนี้ จะได้แสดงพระธรรมเทศนาเพื่อ
เป็นการโสดสรององค์ศรทธาของท่านพุทธบริษัท ผู้สนใจ
ใคร่ต่อธรรมปฏิบัติสืบต่อไป

พระธรรมเทศนาที่จะแสดงวันนี้ จะได้แสดงสืบ
ต่อจากวันพระก่อน ๆ นั้น วันพระก่อนได้แสดงถึง
เรื่อง อริยฐานธรรม แปลว่าธรรมะที่บุคคลทั้ง บรรพชิต

และคฤหัสถ์ คือทั้งพระและญาติโยม สมควรที่จะตั้ง
ไว้ในใจของตนเอง เพราะว่าพระธรรมทั้ง ๔ ข้อ
องค์สมเด็จพระชินศรี คือพระพุทธเจ้าได้เทศนาไว้ซึ่ง
ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๔ หน้าที่ ๔๓๗
บรรทัดที่ ๔ ท่านแสดงไว้เพื่อเป็นการเตือนใจให้
พุทธบริษัทได้น้อมนำไปประพฤติปฏิบัติ ก็จะเกิด
ประโยชน์โสภณผลแก่ตัวเอง ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่
ตัวเอง แก่ครอบครัว แก่ประเทศชาติแก่วงการพระพุทธ-
ศาสนา ธรรมะ ๔ ข้อ ซึ่งบุคคลควรตั้งไว้ในใจนั้น คือ

๑. ปัญญา รอบรู้สิ่งที่ควรรู้ได้อธิบายมาแล้ว
๒. สัจจะ ความจริงใจประพฤติสิ่งใดก็ให้
จริง

๓. จาคะ สละสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความจริงใจ

๔. อปสมะ สงบใจจากสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความ

สงบ ธรรมะ ๔ อย่างนี้ควรตั้งไว้ในใจ เป็นอุคมคติของ
บุคคลที่จะประพฤติ ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม ทำนองคลอง-
ธรรม วันนี้จะได้แสดงข้อที่ ๒ คือสัจจะ ตั้งปัญหาถาม

เป็นข้อ ๆ ไปเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย และผู้เทศน์ก็สะดวก
ที่จะต่อไปนี้

๑. คำว่า “สัจจะ” แปลว่าอย่างไร หมายถึง
ความว่าอย่างไร ?

๒. สัจจะ มีกี่อย่าง อะไรบ้าง ?

๓. คนที่มีสัจจะ คืออย่างไร ?

๔. คนที่ขาดสัจจะ ไม่คืออย่างไร ?

๕. สัจจะ จะเกิดขึ้นได้อาศัยคุณธรรมอะไรบ้าง ?

๖. ให้ยกตัวอย่าง หรือนิทานมาประกอบอธิบาย
เพื่อให้เนื้อความเด่นชัดยิ่งขึ้น ?

ข้อที่ ๑. คำว่าสัจจะ แปลได้หลายอย่าง เช่น
แปลว่าจริง แปลว่าตรง แปลว่าเที่ยง แปลว่าแท้

๑. สัจจะ แปลว่า “จริง” นั้น หมายถึงความว่า
แท้ไม่แปรผัน ไม่ผิดไม่เปลี่ยนแปลง คงอยู่ตามที่เดิม

๒. สัจจะ แปลว่า “ตรง” นั้น หมายถึงความว่า
ไม่คดเหมือนงูกับไม้ ไม่ตรงก็ตรง ๆ ข้อ ๆ ไม่คดไป
คดมาเหมือนงูกับไม้ กระดานที่ตรง ไม่คดไม่งอ

๓. สัจจะ แปลว่า “เที่ยง” นั้น หมายความว่า
ไม่เคลื่อน เทียงเหมือนนาฬิกาเที่ยงเลข ๑๒ ก็เข็ม
นาฬิกาก็ตรงกัน เขาจึงจะเรียกว่าเที่ยง ถ้าไปอยู่คน
ละมุมคนละทิศก็เรียกว่าไม่เที่ยง

๔. สัจจะ แปลว่า “แท้” นั้น หมายความว่า
ไม่ปลอม ไม่เก้ เหมือนเงินแท้ ทองแท้ ฉะนั้น
สัจจะแปลและหมายความว่าสิ่งที่ได้บรรยายมาแล้ว
นี้โดยย่อ ๆ

๒. ถาม สัจจะคือความจริงนี้มีอยู่กี่อย่าง อะไร
บ้าง ?

ตอบ สัจจะคือความจริง เมื่อว่าโดยหลักใหญ่ ๆ
ที่ท่านแสดงไว้โดยพระบาลีแล้ว มีอยู่ ๒ ก็มี มีอยู่ ๓ ก็มี
มีอยู่ ๔ ก็มี หรือมีอยู่ ๖-๗ ก็มี สัจจะความจริงมีอยู่
๒ อย่างนั้น คือ

๑. สัมมตีสัจจะ จริงโดยสมมติ

๒. ปรมัตถสัจจะ จริงโดยปรมัตถ์ ถ้าฟังท่าน
คนที่ไม่ได้เรียนบาลีก็เข้าใจยาก สัมมตีสัจจะ จริงโดย

สัมมติ คือ สัมมตกันชน เรียกชอกกันชน แต่งตั้งกันชน
 บัญญัติกันชน เช่น พ่อของเรา แม่ของเรา ตั้งชอลูก
 เกิดขึ้นมาใหม่ ๆ ไม่มีชอลูกคนเดียว แม่ผ่าจะปัก
 ภายหลังไม่มี สัมตังคำโคลงที่ท่านว่า “ไม่มีผ้าสักนิต
 ปัดกายี จะพาติดกับใคร ๆ ก็ไม่เป็น” หมายความว่า
 เกิดขึ้นมาใหม่ ๆ เหมือนกันทุกคน ผ่าชนเดี่ยวก็ไม่ติด
 ตัวมา ชอกก็ไม่มี แต่ว่าต่อมาจึงได้ตั้งชอกกันชน เช่น
 ชอนาย ก. นาย ข. นาย ค. นาย ง. นาง ก. นาง ข.
 นาง ค. นาง ง. การที่ตั้งชอกเช่นอย่างนี้ ท่านเรียกว่า
 สัมมติ คุณโยมเปรื่องเอาไม่มาทำเป็นหลัง เป็นห้อง
 ชนแล้ว ตั้งชอว่าห้องกรรมฐาน เรือนกรรมฐานอย่าง
 นี้เรียกว่า สัมมติเหมือนกัน ถ้าเอาไม้ไปปลุกกุฏิถวาย
 ท่านอาจารย์พนัสนั่น กลับเรียกว่า กุฏิท่านอาจารย์
 พนัสนั่นแล้ว ไม่ได้เรียกว่า ห้องกรรมฐาน ไปปลุก
 ทางโน้นก็เรียกว่า ศาลา เออ ไม้ไปทำเหมือน ๆ กัน
 แตกเรียกชอต่าง ๆ กัน นั่นก็เพราะเรา สัมมติชน ถ้า

ไปปลูกทางโน้นก็เรียกว่าโบสถ์ เอาไม้เอาอิฐเอาปูน
 นั้นแหละมาทำ สำหรับเครื่องทัพพลัมภาระก็ไม่แปลก
 อะไรกันเลย แต่ว่าชื่อที่เราสมมติขนนั้นต่าง ๆ กัน
 เพราะอะไรก็เพราะสมมติกันชน บัญญัติกันชน คำว่า
 สมมติหมายความว่าอย่างนี้ จริงอย่างนี้ เรียกว่าจริง
 โดยสมมติ โน้นชาวโลกเขาเรียกว่าโบสถ์ เราจะมา
 เรียกว่าศาลาก็ไม่ได้ อันนี้เขาเรียกว่าห้องกรรมฐาน
 เราจะมาเรียกว่ากุฏิพระ หรืออย่างอื่นไปก็ไม่ถูก ความ
 จริงอย่างนี้ใครจะปฏิเสธไม่ได้ แต่ไม่เป็นความจริง ๆ
 เป็นความจริงหลอก ๆ เพราะแต่ก่อนยังไม่มี เมื่อเรา
 จะค้นหาตัวกุฏิ หรือโบสถ์กันจริง ๆ แล้ว จะไม่พบ จะ
 พบแต่ไม้หรืออิฐปูนกระเบื้อง รวมทัพพลัมภาระทั้ง
 หมกนเข้าด้วยกัน เราก็อากันสมมติว่ากุฏิข้าง โบสถ์
 ข้าง ศาลาข้าง ห้องกรรมฐานข้าง

ส่วนปรมัตถสัจจะ จริงโดยปรมัตถนั้น ได้แก่
 จริงแท้ ๆ จริง ๆ ตามรูปศัพท์ ตักเป็น ๓ ศัพท์ คือ

ปรหม แปลว่าประเสริฐ ศัพท์ ๑ อุตถ แปลว่าประโยชน์
ศัพท์ ๑ สัจจะ แปลว่าจริง ศัพท์ ๑ ต่อกันเข้าเป็น
ปรหมัตถสัจจะ แปลว่าความจริงที่มีประโยชน์อย่าง
ประเสริฐ ได้แก่จิต เจตสิก รูป นิพพาน

จิต ได้แก่ความรู้อารมณ์ต่าง ๆ เราเรียกกันว่า
ใจ ทุก ๆ คนมีใจด้วยกันทั้งนั้น ถ้าไม่มีก็มานั่งอยู่
อย่างนี้ไม่ได้ ดังนั้นใจจึงเป็นสัจจะ คือของจริงอันหนึ่ง
ถ้าใจของใครได้อบรมกรรมฐาน จนพบอริยสัจ ๔
คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคแล้ว นั่นแหละเรียกว่า
ผู้นั้นได้พบของจริงอย่างแน่แท้ไม่แปรผัน

เจตสิก ได้แก่ธรรมชาติที่แต่งใจปรุงใจของคน
ให้ดีบ้าง ให้ชั่วบ้าง ให้โลภบ้าง ให้โกรธบ้าง ให้
หลงบ้าง ให้อยากฟังเทศน์บ้าง ให้อยากได้บุญบ้าง
ให้อยากเข้ากรรมฐานบ้าง ให้ขี้เกียจบ้าง เจตสิกนั้น
มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๕๒ ดวง แบ่งเป็น ๓ พวก

พวกที่ ๑ อกุศลเจตสิก เจตสิกฝ่ายบาป ถ้า

เกิดขึ้นแก่ใคร่มีแต่ให้ทำบาป มีอยู่ ๑๔ ดวง เช่น
 โลภะ คือความโลภ เกิดขึ้นแก่ผู้ใด ทำผู้นั้นให้เป็น
 โจรก็ได้ ทำผู้นั้นให้โกงกันก็ได้

โทสะ คือความโกรธ เกิดขึ้นแก่ผู้ใดทำผู้นั้น
 ให้ทะเลาะวิวาทกัน ต่อกัน ตักัน แทะใจคนให้ดูร้าย
 ทารุณดุจเสือฉะนั้น เฆี่ยนตีของคนที่ต่ำลงให้เลวลง

โมหะ คือความหลง เกิดขึ้นแก่ผู้ใด แทะผู้นั้น
 ให้ลุ่มหลงหรือสงสัยแคลงใจ ฟุ้งซ่านรำคาญไปต่าง ๆ
 นานา

พวกที่ ๒ อัญญาสมาณาเจตสิก มี ๑๓ ดวง เข้า
 กับฝ่ายบาปก็ได้ เข้ากับฝ่ายบุญก็ได้ เช่นผัสสะ เวทนา
 เจตนา สัญญา เอกคคตา ชีวิตินทรีย์ มนสิการเป็นต้น

พวกที่ ๓ โสภณเจตสิก เป็นเจตสิกฝ่ายบุญ แทะ
 คนให้มีกาย วาจา ใจงาม มีแต่ให้เกิดบุญเกิดกุศล
 มีผลล้วนแต่เป็นสุข มีอยู่ ๒๕ ดวง เช่นศรัทธา ความ
 เชื่อมความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ถ้าศรัทธาเกิดขึ้นแก่
 ผู้ใด ย่อมปรุ้งแต่งผู้นั้นให้เป็นคนใจบุญ มีแต่อยาก

บำเพ็ญมหากุศล ใจไม่ระคนด้วยบาป บัญญา ความ
รอบรู้ในกองสังขาร เห็นรูปนาม เห็นพระไตรลักษณ์
คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นต้น เหล่านี้เป็นเจตสิก
ฝ่ายบุญมีแต่แต่งใจให้งาม

ใจกับเจตสิกต่างกัน ใจเปรียบเหมือนน้ำที่ใส
สะอาดตามธรรมชาติ เจตสิกเหมือนนกกับสี ถ้าเอาสี
แดงใส่ลงไปใต้น้ำ น้ำก็เปลี่ยนสีแดงไปตาม ถ้าเราเอา
สีดำใส่ลงไป น้ำก็เปลี่ยนสีดำไปตาม ขอนี้ฉันใด ใจก็
ฉันนั้น ถ้าเจตสิกฝ่ายบาปไปปรุงแต่ง ก็ทำให้ใจชั่ว
ทำให้คนชั่วไปตาม ถ้าเจตสิกฝ่ายบุญไปปรุงแต่งก็ทำ
ให้ใจดี ทำให้คนดีไปตาม

ปรหมัตถสัจจะข้อที่ ๓ ได้แก่รูป รูปนั้นมี ๒๘ คือ
มหาภูตรูป ๔ อupaทายรูป ๒๔ มหาภูตรูปได้แก่ ดิน
น้ำ ไฟ ลม เฉพาะดินก็แยกออกเป็น ๔ อย่าง คือ

๑. ลักษณปฐวี ได้แก่มลทินที่มีลักษณะแข็ง หรือ

อ่อน

๒. สัมภาวปฐวี ไต่แก้ธาตุกน ๒๐ มี ผม ขน
เลียบ พน หนึ่ง เนอ เอน กระตูก เป็นต้น

๓. อารัมมณปฐวี ไต่แก้กนที่เอามาเป็นอารัมมณ
กรรมฐาน คือปฐวีกถิณนเอง

๔. สัมมตติปฐวี ไต่แก้กนตามปกติธรรมคาถาทั่วๆ
ที่เราไต่อาศัยอยู่ทุกวันนี้

แต่ที่จักเป็นปรมัตถในที่นี้ ไต่แก้ลักษณปฐวี
เท่านั้น

ปรมัตถสัจจะข้อที่ ๔ ไต่แก้พระนิพพาน พระ-
นิพพานเป็นของจริง ๆ ถ้าใครเจริญวิปัสสนากรรมฐาน
ถึงญาณที่ ๑๓-๑๔-๑๕ แล้ว เป็นอันว่าต้องพบ
พระนิพพานเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยไม่ต้องสงสัยและ
ไม่ต้องถามผู้อื่น

จิต เจตสิก รูป นิพพาน เป็นปรมัตถสัจจะ เป็น
ของจริง ๆ จะเกิดขึ้นแก่ชนชาติใดภาษาใดก็มีลักษณะ
เป็นอย่างเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ขณะนทวคัมहाธาตุ

มีฝรั่งมาเข้ากรรมฐานอยู่ ๕ คน คือพระชาวอังกฤษรูป ๑
ชาวเยอรมันผู้ชาย ๓ คน ผู้หญิง ๒ สวิตเซอร์แลนด์
๑ คน อเมริกา ๒ คน ในจำนวน ๕ คนนี้ มีแม่ลูกมา
จากเยอรมัน ตั้งใจจะอยู่เมืองไทยประมาณ ๑๐ วัน
ครั้นได้มาเข้าวิปัสสนาแล้วเลยไม่อยากกลับ สมาทาน-
ศีล ๘ ตลอดจนมาเป็นเวลา ๖ เดือนเศษแล้ว ยิ่งทำยิ่ง
เพลิน ยิ่งเรียนก็ยิ่งคึกคักในรสพระธรรม ทั้งนี้เพราะ
สัทธาเจตสิก ปีติเจตสิก ปญญาเจตสิกฝ่ายกุศลนั้นเอง
มาปรุงแต่งให้ใจงาม ให้ใจเดินทางถูก

อีกคนหนึ่ง อยากจะบวชและอยากออกไปอยู่
ตามถ้ำตามเขาเพื่อปฏิบัติต่อ ๆ ไป เขาบอกว่าตั้งแต่
เกิดมาจนถึงบัดนี้อายุได้ ๓๐ ปี เป็นบัณฑิตมีความสุข
มาก และได้กำไรมาก ชีวิตมีประโยชน์มาก ทั้งนี้
เพราะเจตสิกฝ่ายบุญจึงกล่าวมานั้น ทำหน้าที่ปรุงแต่ง
ให้ใจงาม ให้ใจเป็นมหากุศล

สัจจะ ๓ ได้แก่จริงกาย จริงวาจา จริงใจ

สัจจะ ๔ ได้แก่อริยสัจ ๔

สัจจะ ๕ ได้แก่ขันธ ๕

สัจจะ ๖ ได้แก่อายนตะ ๖

สัจจะ ๗ ได้แก่จริงต่อหน้าที ๑ จริงต่อการ

งาน ๑ จริงต่อบุคคล ๑ จริงต่อวาจา ๑ จริงต่อใจ ๑

จริงต่อความดี ๑ จริงต่อตัวเอง ๑

อธิบายจริง ๗ อย่าง

๑. จริงต่อหน้าที เช่นเรามีหน้าทีเป็นลูกก็ต้อง
เป็นลูกทักของพ่อแม่ เรามีหน้าทีเป็นพ่อแม่ก็ต้องเป็นพ่อ
แม่ทักของลูก เรามีหน้าทีเป็นครอจารย์ก็ต้องเป็นครู
อาจารย์ทักของศิษย์ เรามีหน้าทีเป็นพระ เป็นสามเณร
ก็ต้องตั้งอยู่ในสิกขาบทวินัยของพระ ของสามเณรจริง ๆ
เรามีหน้าทีเป็นอุบาสกอุบาสิกาก็ต้องให้เป็นจริง ๆ เรา
มีหน้าทีทำราชการก็ต้องตั้งใจทำจริง ๆ มีหน้าทีทำนา
ทำสวนก็ต้องทำจริง ๆ สรุปความว่า ใครมีหน้าที

อย่างไรหน ต้องทำหน้าทของตัวให้เต็มที อย่าให้ขาดตก
บกพร่อง อย่างนี้เรียกว่าจริงต่อหน้าท

๒. จริงต่อการงาน เช่นวันนี้เราจะทำงานอัน
เป็นกิจประจำวัน เราก็ต้องทำตามที่เคย และพยายาม
ทำให้ดีขึ้นไปโดยลำดับ ๆ ตัวอย่าง พระผู้เจริญ
วิสัยสนากรรมฐาน เรามัหน้าทเดินจงกรม นั่งกำหนด
ท้องพอง ยุบ เราก็ต้องตั้งใจทำจริง ๆ อย่าให้เวลา
เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ เช่นมัวพูดกัน คยกัน หรือ
มัวนอนเสียเป็นต้น

๓. จริงต่อบุคคล เช่นฉันเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็น
ครบาอาจารย์ เป็นพระเจ้าแผ่นดิน เป็นพระราชินี เรา
ก็เคารพนับถือตามฐานะของบุคคลนั้น ๆ ตลอดจนเรา
อยู่ในโลกร่วมกัน เช่นสามี ภรรยา อยู่ร่วมกันก็ต้อง
ซอสัตย์ต่อกันจริง ๆ เรามัเพื่อน มัมิตรสหาย เราก็
ต้องซอสัตย์ต่อกันจริง ๆ ไม่หักหลังกัน ไม่อัสสาริษา
กัน ไม่เอารักเอาเปรียบกัน เป็นต้น

๔. จริงต่อวาจา เช่นเราบปากกับใครไว้ว่า

จะไปไหน จะทำอะไร อย่าให้เสียสัจจะ หรือเราออก
 ปากว่าจะรักษาอุโบสถศีลตลอดไตรมาส จะพึงเทศน์
 ตลอดไตรมาส จะปฏิบัติธรรมตลอดไตรมาส เราก็ต้อง
 ทำตามสัจจะที่ตนได้ตั้งไว้ อย่าทำลายสัจจะของตัวเอง
 เพราะวาจา^๕สิ้น พระพุทธเจ้าตรัสว่าไม่ตาย ดังบาลี
 ว่า สจฺจํ เว อมตาวาจา คำสัจจะแลเป็นวาจาที่ไม่ตาย^๕
 กงน

๕. จริงต่อใจ เช่นเราตั้งใจว่าจะให้พระสวค
 มนต์ก่อนนอนทุกวัน เราก็อย่าให้ขาดได้ หรือเรา
 ตั้งใจจะใส่บาตรทุกวัน เราตั้งใจจะนั่งกรรมฐานทุก
 วัน ๆ ละ ๓๐ นาที เราก็ต้องทำให้ได้ เราตั้งใจจะไม่
 ให้โกรธตลอดไตรมาส คือ ๓ เดือน ก็ต้องพยายาม
 รักษาให้ได้ ถ้าเป็นเด็กตั้งใจว่าจะไปโรงเรียนทุกวัน
 เราก็ต้องไปให้ได้ทุกวัน

๖. จริงต่อความดี เช่นความดีทางกาย เรา
 มีอุคมคติว่าจะรักษาศีล คือไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์

ไม่ประพฤติกผิดประเวณี เราก็ตองรักษาอย่างเต็มที่ ไม่
ยอมล่วงละเมิดในศีลเป็นอันขาด ความดีทางวาจา
เช่น ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูด
เพื่อเจือ ความดีทางใจ เช่น ไม่โลภอยากได้ของเขา
ไม่พยายามทำปองร้ายเขา เห็นถูกต้องตามทำนองคลอง
ธรรมเป็นต้น เรารักษาได้ อย่างนี้ เรียกว่าจริงต่อความ
ดีในขั้นต่ำ จริงต่อความดีในขั้นกลาง คือยอมเสียสละ
เวลาเจริญสมถกรรมฐานวันละ ๑ ชั่วโมง จริงต่อความ
ดีขั้นสูง คือตั้งใจเจริญวิปัสสนากรรมฐาน จนได้รู้แจ้ง
แทงตลอดอริยสัจ ๔

๗. จริงต่อตัวเอง ตัวในทันทีได้แก่จิตกษัตติภาพ
เราได้เกิดเป็นมนุษย์เพราะบุญกุศล ไม่ใช่เพราะบาป
กุศล เมื่อต้นตรง คือเกิดมาก็แล้ว ก็เหมือนเราได้
ทุนมาค้าขายอย่างเต็มที่แล้ว เราอย่าให้ขาดทุน คือ
พยายามสร้างกให้สูงๆ ขึ้นไป เช่นทำอย่างไรจึงจะ
เป็นเทวดาได้ ทำอย่างไรจึงจะเป็นพระพรหมได้ ทำ
อย่างไรจึงจะไปพระนิพพานได้ เราก็คพยายามเดินตาม

ทางสายนั้น ๆ อย่าไปคิด ให้ไปตรง ๆ เช่นจะไปสวรรค์
ต้องเดินทางสายมหากุศล ๘ จะไปพรหมต้องเดินตาม
อารมณ์ ๔๐ จะไปพระนิพพานต้องเดินตามสติปัญญา
ทั้ง ๔ เป็นตัวอย่าง

๓. ถาม คนมีสติจะอย่างไร ?

ตอบ คอยงาน คือ - :

๑. เป็นที่รักใคร่ชอบใจของคนอื่น
๒. เป็นที่ยกย่องสรรเสริญของผู้อื่น
๓. เป็นมหากุศล
๔. เป็นมงคลอันสูง
๕. ทำคนให้เป็นคน
๖. ทำคนให้เป็นเทวดา
๗. ทำคนให้ไถ่มนุษยสมบัติ
๘. ทำคนให้ไถ่สวรรค์สมบัติ
๙. ทำคนให้ไถ่निพพานสมบัติ

๔. ถาม คนขาดสติจะให้โทษอย่างไร ?

ตอบ ให้โทษมาก ตรงกันข้ามจากคนมี

สัจจะ ตัวอย่าง เช่นสามี ภรรยา ถ้าไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน
ก็ทำให้บ้านแตกสาแหรกขาดทะเลาะวิวาทกัน เพราะไม่
จริงต่อกัน ก่อนที่จะแต่งงานกันก็รับปากกันว่าจะไม่มี
ความยุ่งเหยิงในครอบครัว ครั้นแต่งงานกันแล้วไม่จริง
ต่อกัน ก็ฆ่ากันทะเลาะกันบ่อย ๆ ที่เป็นอย่างนี้ไม่ใช่
เพราะอย่างอื่น เพราะขาดสัจจะไม่จริงต่อกัน เพราะ
ขาดอธิษฐานธรรม ขอนี้เป็นเหตุให้โลกเดือดร้อน แม้
ประเทศต่อประเทศที่ทำสัญญาต่อกันไว้ แต่ไม่ทำตาม
สัญญาก็ก่อกตร้อน แม้ในวงการพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล
ก็เหมือนกัน ถ้าขาดสัจจะแล้วก็ทำให้หมู่ให้คณะเดือด
ร้อนไปตาม ๆ กัน สรุปใจความแล้วคนขาดสัจจะ ให้
โทษมาก เช่น

๑. ไม่เป็นที่พอใจรักใคร่ของผู้อื่น ที่ใดคบหา
สมาคม
๒. ถูกติฉินนินทา ถูกติเตียนดูหมิ่นเหยียดหยาม
จากผู้อื่น
๓. เป็นบาป เป็นอกุศล มีผลเป็นทุกข์

๔. เป็นอุปมุงคล คือไม่เป็นวิมุงคลแก่ตัว
๕. ทำตนให้ต่ำลง
๖. ทำตนให้ขาดจากคุณธรรมชั้นสูง
๗. ทำให้ขาดจากมนุษย์สมบัติ
๘. ทำให้ขาดจากสวรรค์สมบัติ
๙. ทำให้ขาดจากนิพพานสมบัติ
๑๐. ให้เกิดวิปปฏิสารนานาประการ

อันชีวิตของคนเรา เกิดมาเพื่อต่อสู้กับโลก เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นต้องมีธรรมเป็นเครื่องมือ มีธรรมเป็นอาวุธ มีธรรมเป็นเรือนใจ จึงจะได้ชัยชนะอันงดงาม ศัตรูเป็นอุปสรรคอันสำคัญมาก ศัตรูนั้นมีอยู่ ๒ อย่าง คือ ศัตรูภายนอก และศัตรูภายใน ศัตรูภายนอกนั้นมีมากมายหลายอย่าง เช่น ความเกียติ แก่ เจ็บ ตาย โจรภัย นานาชนิด เป็นต้น ศัตรูภายใน ได้แก่กิเลส คือ ความโลภ โกรธ หลง เป็นต้น การที่เราจะฝ่าฟันอุปสรรคเหล่านั้นไปได้ต้องมีอุทมคติ คือต้องมีอธิษฐาน-

ธรรมประจำใจถึง ๔ ข้อ สัจจะข้อที่ ๒ นั้นสำคัญมาก
 ถ้าเราไม่มีความจริงใจแล้วทำอะไร ๆ ก็มักง่าย จีบ ๆ
 ทุจริต ๆ ไม่เป็นผลสำเร็จ การงานอาภูล เมืองงานอาภูล
 การเงินก็ร่อยหรอ เมื่อการเงินไม่ดี ความทุกข์ก็ตามมา
 ความเดือดร้อนนานาชนิดก็ยิ่งทวีมากขึ้นไปโดยลำดับ ๆ
 ดังนั้น เราจึงต้องฝึกฝนอบรมตนให้กล้าหาญเข้มแข็ง
 ต่อสู้ศัตรูภายในคือกิเลส และอุปสรรคต่าง ๆ ให้หลุด
 ไปได้โดยสวัสดิ์ แต่โบราณกาลมา ท่านนิยมการ
 ฝึกหัดกาย วาจา ใจ เป็นพิเศษ เห็นอะไร ๆ ก็นำมา
 เป็นครูสอนตัวเอง เพื่อให้เป็นนักปราชญ์อยู่เสมอ
 ตัวอย่างเช่น บัณฑิตสามเณรมีอายุเพียง ๗ ขวบเท่านั้น
 ไปเห็นเหมืองน้ำ ซึ่งชาวนาทค่น้ำเข้านากเามาเป็น
 ครูฝึกตนเองจนได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เป็นตัวอย่าง

นอกจากสามเณรน้อยนั้น ยังมีอยู่อีกมาก เช่น
 พระพวกหนึ่ง ประมาณ ๕๐๐ รูป พวกนี้เห็นดอกมะลิ
 บานแต่เช้าตรู่ ตอนเย็นก็หล่นออกจากช่อ จึงพากัน

เอาดอกมะลิมา^๗เป็น^๗คร^๗ แล้ว^๗เจริญ^๗วิ^๗ยัส^๗สนา^๗กรรม^๗ฐาน^๗
จน^๗ไ^๗้สำเร็จ^๗เป็น^๗พระ^๗อร^๗หัน^๗ต์

อัน^๗ป^๗ก^๗ติ^๗วิ^๗ล^๗ย^๗ของ^๗ผู้^๗ร^๗ก^๗ความ^๗ค^๗ิ^๗แล้ว^๗ ย^๗่อ^๗ม^๗ม^๗อง^๗ทุก^๗ ๆ^๗
สิ่ง^๗ทุก^๗ ๆ^๗ อย่าง^๗ใน^๗แ^๗ง^๗ค^๗ท^๗ง^๗น^๗น^๗ เรา^๗ท^๗าน^๗ท^๗ง^๗ห^๗ล^๗าย^๗ผู้^๗เ^๗ล^๗ว^๗
บุญ^๗ก^๗ควร^๗จะ^๗ทำ^๗เห^๗ม^๗อน^๗อย่าง^๗น^๗น^๗ อย่าง^๗น^๗อ^๗ย^๗ก^๗ใ^๗ห^๗มี^๗ธ^๗รร^๗ม^๗๕
ขอ^๗น^๗เป็น^๗เร^๗อ^๗น^๗ใ^๗จ^๗ก็^๗จะ^๗ค^๗ม^๗ไ^๗ช^๗น^๗อ^๗ย^๗ เรา^๗จ^๗ง^๗มา^๗พา^๗ก^๗ัน^๗ส^๗ร^๗้าง^๗
แต่^๗ความ^๗ค^๗ิ^๗เก^๗ต^๗ คือ^๗ส^๗ร^๗้าง^๗ความ^๗ค^๗ิ^๗ทาง^๗กาย^๗ วา^๗จ^๗า^๗ ใ^๗จ^๗
อัน^๗ความ^๗ช^๗ว^๗น^๗น^๗ไม่^๗ไ^๗ช^๗เร^๗อ^๗ง^๗ของ^๗เรา^๗ เร^๗อ^๗ง^๗ของ^๗เรา^๗ต^๗้อง^๗
ส^๗ร^๗้าง^๗ค^๗ิ^๗เท^๗า^๗น^๗น^๗ เ^๗เพราะ^๗เรา^๗ต^๗้อง^๗กา^๗ร^๗ค^๗ิ^๗ แต่^๗การ^๗ส^๗ร^๗้าง^๗ค^๗ิ^๗น^๗น^๗
ต^๗้อง^๗มี^๗ห^๗ล^๗ก^๗ ห^๗ล^๗ก^๗น^๗น^๗ก^๗คือ^๗พระ^๗ธ^๗รร^๗ม^๗ พระ^๗ธ^๗รร^๗ม^๗น^๗น^๗
ก^๗ม^๗ม^๗าก^๗ แต่^๗ใน^๗ว^๗น^๗น^๗ย^๗ก^๗มา^๗เ^๗ล^๗่ค^๗ง^๗พ^๗อ^๗เป็น^๗ท^๗ว^๗อ^๗ย^๗า^๗ง^๗ คือ^๗
ส^๗ัจ^๗จะ^๗ ถ้า^๗ใ^๗คร^๗ม^๗ี^๗ส^๗ัจ^๗จะ^๗เ^๗ล^๗ว^๗ ย^๗่อ^๗ม^๗นำ^๗มา^๗แต่^๗ความ^๗เจ^๗ริ^๗ญ^๗
ห^๗ม^๗ู่^๗เพ^๗อ^๗น^๗ ญ^๗า^๗ค^๗ิ^๗ มิ^๗ท^๗ร^๗ ค^๗ิ^๗ษ^๗ยา^๗น^๗ค^๗ิ^๗ษ^๗ย^๗ ก^๗็^๗เ^๗า^๗ร^๗พ^๗ย^๗า^๗เ^๗ร^๗ง^๗ และ^๗
อ^๗ย^๗า^๗ก^๗ค^๗ย^๗ห^๗ล^๗ส^๗มา^๗ค^๗ม^๗ แม^๗เ^๗พระ^๗อ^๗ริ^๗ย^๗เจ^๗า^๗ก^๗็^๗ต^๗้อง^๗ค^๗ย^๗ห^๗ล^๗ส^๗มา^๗ค^๗ม^๗
แต่^๗ย^๗ค^๗ค^๗ล^๗ผู้^๗มี^๗ส^๗ัจ^๗จะ^๗ และ^๗พา^๗ก^๗ัน^๗เ^๗ล^๗า^๗ะ^๗เ^๗ล^๗ว^๗ง^๗หา^๗แต่^๗ส^๗ัจ^๗จะ^๗
ขอ^๗น^๗ส^๗ม^๗ค^๗ว^๗ย^๗พระ^๗บ^๗า^๗ล^๗ี^๗ว^๗า

ยมุหิ สจฺจณฺจ ฐมฺโมจ อหีสา สณฺณโม ทโม

เอตทริยา เสวนติ เอตํ โลเก อนามตํ

ธรรม ๕ อย่างนี้ มีอยู่ในผู้ใด มีอยู่ในที่ใด พระอริยเจ้า
ย่อมคบผู้^๕นั้น ย่อมเสพ^๕ที่^๕นั้น ธรรม ๕ อย่างนั้น คือ

๑. สจฺจิ ความจริง

๒. ฐมฺโม ความเที่ยงตรง คือมีศีลธรรม

๓. อหีสา ความไม่เบียดเบียนกัน

๔. สณฺณโม ความสำรวมตนด้วย คีล สมาธิ

ปัญญา

๕. ทโม การฝึกฝนอบรมตนด้วยบุพพภาคมรรค

คือวิยัสสนากรรมฐานและอริยมรรค คือมีคคญาณ

ที่^๕นั้นแหละ คือที่มีธรรม ๕ อย่างนี้แหละเป็นสํถาน

ที่^๕นั้นไม่ตายในโลก ถึงแม้ตัวจะตาย ภายจะแตกไป

ก็ตามเกิด แต่คุณงามความดี^๕นั้นยังอยู่ ชาวโลกยังได้

เคารพบูชายกย่องสรรเสริญ และน้อมนำมาเป็นตัวอย่าง

อย่างฝึกหัดคตกาย วาจา ใจ ของตนตามแบบฉบับอัน

ดีงามนั้นต่อไป ขอให้ดูตัวอย่างเกิด คือองค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ
 แม้พระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน มาช้านานแล้ว
 เราท่านทั้งหลาย ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยได้เห็นพระองค์มาก่อน
 เลย แต่ต่างก็มีความเคารพบูชามากเป็นพิเศษเห็นอสัง
 ขันใดทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็เพราะพระพุทธรูปองค์ทรงคุณธรรมอัน
 ล้ำโลก ที่พวกเราได้มีโชคได้ฟัง ได้เรียน ได้เขียน
 ได้อ่าน ได้ผ่านการปฏิบัติธรรมมาพอสมควรอยู่ทุกวันนี้
 ก็เพราะพระพุทธรูปของท่านเป็นผู้ทรงแสงสว่างหาสิ่งจะธรรม
 มาก่อน แล้วจึงได้นำมาพราสาสนพวกเราให้รู้จักทาง
 ดำเนินชีวิตอันถูกต้อง นับตั้งแต่ต่ำที่สุดจนถึงสูงที่สุด
 ดังนั้นพวกเราท่านทั้งหลาย จึงได้พากันเคารพนับถือ
 กราบไหว้บูชาพระคุณของท่าน คือพระมหากรุณาธิคุณ
 พระวิสุทธิคุณ และพระปัญญาคุณ

พระสาวกทุก ๆ รูป ถึงแม้จะมีปัญญาในทางโลก
 หรือทางธรรมมากอย่างไรก็ตามเถิด ถ้าไม่ได้พบบของ
 จริงแล้ว แม้เพียง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็ทราบไม่ได้

เช่นพระสารีบุตรเป็นตัวอย่าง ตามประวัติพระสารีบุตร
เป็นผู้มีปัญญามาก ฝนตกสามารถจะนับเม็ดฝนได้ ถึง
กระนั้นก็ไม่สามารถจะเห็นรูปนาม เห็นพระไตรลักษณ์
ไม่สามารถจะรู้แจ้งแห่งตลอด มรรค ผล นิพพานได้
เมื่อได้ฟังธรรมของพระอัสสชิ ผู้เป็นสาวกของพระ
พุทธเจ้าแสดงให้ฟังว่า

เย ธมฺมา เหตุปฺปภา เตสํ เหตุํ ตถาคโต
เตสญฺจ โย นิโรธो จ เอวํ วาที มหาสมณ

ธรรมทั้งหลายเหล่านี้เกิดแต่เหตุ พระตถาคต
ตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับ ดับแห่ง
ธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนั้น เมื่อ
ฟังเท่านั้นแล้วได้ปฏิบัติวิยัสสนากรรมฐานไม่ช้าไม่นานก็
ได้สำเร็จเป็นพระโสดาบัน นี่ก็เพราะได้พบของจริงตาม
พระพระพุทธเจ้า แม้พระสาวกต่อ ๆ มาก็คงเหมือนกัน
พากันเจริญวิยัสสนากรรมฐาน กำหนดรูปกำหนด
นามเป็นของจริง คือเห็นรูปเห็นนาม เห็นว่าร่างกาย
ของเรามีแต่รูปกับนาม มีแต่เหตุกับปัจจัยเท่านั้น ไม่มี

สักด้วยบุคคลตัวตนเราเขา และรูปนาม^{๕๔๗}เป็นอนิจจัง
 ทุกขัง อนัตตา มีปัญญาเห็นอนิจจังจริง ๆ เห็นทุกขัง
 จริง ๆ เห็นอนัตตาจริง ๆ มีใจ^{๕๔๘}นึกคิดหรือคาคกระเน
 เอาเอง คือทราบด้วยปัญญาอย่างชัดเจนแจ่มแจ้งว่า
 เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา โดยปราศจากความสงสัย
 ใด ๆ ทั้งสิ้น ตลอดจันทร^{๕๔๙}แจ้งแทงตลอดทุกข^{๕๕๐} สมุทัย
 นิโรธ มรรค ประจักษ์ชัดด้วยภาวนามยปัญญาจริง ๆ
 เมื่อพบของจริงอย่างนั้น จึงจะพ้นจากทุกข์ในสังสาร-
 วัฏฏ์ได้

เพราะฉะนั้น สัจจะคือความจริง^{๕๕๑}นี้ สมเด็จพระ-
 ชินสีห์จึงตรัสว่า เป็นอธิษฐานธรรมเป็นธรรมที่บุคคล
 ทุก ๆ คนควรตั้งไว้ในใจของตนเสมอ ๆ เพราะมี
 ประโยชน์^{๕๕๒}โสดาผลมาก ทั้งทางโลกและทางธรรม
 ถึงตัวอย่างที่ได้แสดงมาแล้วนั้น

๕. ถาม สัจจะ^{๕๕๓}จะเกิดขึ้นได้ อาศัยคุณธรรม^{๕๕๔}กั-
 อย่าง อะไรบ้าง ?

ตอบ อาศัยเหตุ ๕ อย่าง คือ -

๑. อยู่ในประเทศอันสมควร

๒. คบหาสมาคมกับสัตตบุรุษ

๓. พังพระสัทธรรมบ่อย ๆ

๔. โยนิโสมนสิการ ทำไว้ในใจโดยอุบายอัน-
แยบคาย

๕. อาศัยหิริและโอตตปิปะ

๖. มีศรัทธา

๗. เป็นพหุสตร

๘. ตั้งตนไว้ชอบ

๙. หมั่นเจริญวิสัยสนากรรมฐาน

๖. ถ้าม ให้ยกตัวอย่างประกอบอธิบาย ?

ตอบ ตัวอย่างในคัมภีร์คำเพียงแค่ว่าบุคคลรักษา

ศีล ๕ เท่านั้นก็เห็นผลในปัจจุบันนี้ได้ คือในอดีตกาลปาง

ก่อนโน้นมีบุรุษคนหนึ่งชื่อนายแทน นายแทนเป็นคนจน

ขอขมเงินพระยาบริรักษ์มา ๓๐๐ บาท ไม่มีเงินจะใช้คืน

จึงได้ไปเป็นคนรับใช้ของพระยาบริรักษ์ วันหนึ่งพระยาบริรักษ์สั่งให้นายแทนฆ่าปลาเทโพแกงให้รับประทาน นายแทนไม่ยอมฆ่า เพราะกลัวศีลที่ตัวรับมาจากพระจะขาด แม้ตัวจะตายก็ไม่ยอมให้ศีลขาด พระยาบริรักษ์โกรธ ใช้เชือกผูกไว้กับเสาจะเขี่ยนสั๊ก ๖๐ ที่ เผอิญพระรัตนากรมาเห็นจึงได้ถามว่า ท่านเจ้าคุณจะเขี่ยน นายแทนเพราะเหตุอะไร ? พระยาบริรักษ์ก็เล่าความจริงให้พระรัตนากรฟัง พระรัตนากรจึงเรียกพระยาบริรักษ์ว่า การที่ท่านเจ้าคุณทำโทษนายแทน เพราะไม่ฆ่าปลาเช่นนั้น ชาวโลกเขาจะติฉินนินทาได้ พระยาบริรักษ์จึงพูดว่า ถ้าเจ้าคุณเห็นว่านายแทนก็ถึงเอาไปไว้เป็นคนใช้เสีย พระรัตนากรจึงสละเงิน ๓๐๐ บาท ซอยบุญนายแทน แล้วปล่อยนายแทนให้หลุดออกจากความเป็นหนี้ จากความเป็นคนใช้ต่อไป

การที่นายแทนพ้นจากหนี้สิน และความเป็นคนใช้ ก็เพราะนายแทนรักษาศีล ๕ ในศีล ๕ นั้นก็มีสัจจะอยู่ด้วย เรียบง่าย ๆ ว่า นายแทนรักษาสัจจะนั่นเอง

คนอย่างนายแทนน^๕ นับว่าเขนนกเสียดสละอย่างแท้จริง
ถูกต้องตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือพระ-
พุทธเจ้าทรงสอนไว้ว่า

๑. ให้อยอมเสียดทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ เช่นมือ
เป็นแผล ยอมเสียดเงินซื้อยารักษาแผล

๒. ถ้าแผลนั้นเรอรังไม่ยอมหาย แพทย์แนะนำ
ให้ตัดเนื้อร้ายทิ้ง มีฉะนั้นมือจะเน่า เราก็คต้องยอมให้
แพทย์ตัดมือดีกว่าจะปล่อยให้มือเน่าแล้วตัวก็จะตาย

๓. ยอมเสียดสละเงิน เสียดสละอวัยวะ เสียดสละ
ชีวิตเพื่อรักษาธรรม

นายแทนนก็ปฏิบัติได้ถูกต้องตามพระธรรมคำสอน
ของพระพุทธเจ้าบทนี้ คือยอมเอาชีวิตเข้าแลก ตายก็
ยอมตาย แต่ไม่ยอมให้ศีลขาด

๒. เรื่องบุรุษเปลี่ยนดีดกรวด

อดีเต กาเล ในอดีตกาลปางก่อนโน้นมีบุรุษคน
หนึ่ง มีความจริงอย่างเดี้ยวเท่านั้น ก็เอาตัวรอดได้

มีชื่อว่าบุรุษเปลี่ย แข้งขาไม่คึกเดินไม่ได้ไปไหนก็ต้อง
 เอาคนไป ต้องมีคนจูงคนห้ามไปจึงจะไปได้ ชาย
 คนนั้นเรียนวิชาอย่างหนึ่ง คือวิชาคึกกรวดคึกคึกเก่งนัก
 เกือบเอากรวดเล็ก ๆ มาคึกเป็นรูปช้าง รูปม้า พวก
 เด็ก ๆ พากันนับถอมมาก ต้องพากันลงทุนจ้างโดยให้
 เงินบ้าง ให้ขนมบ้าง ให้อาหารบ้าง ห้ามไปแสดงใน
 ที่ต่าง ๆ บ้าง อยู่มาวันหนึ่งพวกเด็ก ๆ พากันห้ามไป
 ไว้ประตวงใกล้ ๆ ต้นไม้ใหญ่ ให้นายเปลี่ยคึกกรวด
 เป็นรูปช้าง รูปม้า รูปนกให้ดู แล้วให้รางวัล เผอิญ
 ในเวลานั้นพระเจ้าแผ่นดิน พร้อมด้วยข้าราชการบริวารได้
 เสด็จเสวยพระนคร พอออกประตวงไป พวกเด็ก ๆ
 กลัวพากันวิ่งหนี เหลือแต่บุรุษเปลี่ยอยู่คนเดียว เมื่อ
 มองดูไปไม่เห็นเป็นรูปช้าง รูปม้า รูปนก ครั้นสอบถาม
 ว่าใครเป็นคนทำ ทรงทราบจากราชบุรุษว่า นายเปลี่ย
 เป็นคนทำ พระเจ้าแผ่นดินทรงพอพระทัย จึงให้เจ้า
 หน้าทรีไปไว้ในวัง ปโรหิตของพระเจ้าแผ่นดินคนหนึ่ง
 เป็นคนพูดมากไม่ให้โอกาสแก่คนอื่นเลย พระเจ้า-

ฉบับ

ป. 180999

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

๒๕

๒๗๔.3

จันทร์

พ 418 c

แผ่นดินจึงให้บรรพบุรุษเปลี่ยนยศชแพะเข้าปาก คือเวลา
ปโรหิตมาเฝ้า รับสั่งให้เขากินม่านเจาะช่องไว้พอตี ๆ
เมื่อปโรหิตพุดที่ไรก็คิดชแพะเข้าไปทุก ๆ ครั้ง จนชแพะ
หมดไปตึงทะนาน พระเจ้าแผ่นดินจึงบอกให้รู้ตัว และ
ให้ไปหาไข่ม่มมาเส่นาคมให้ล้ารอกออก มิฉะนั้นจะ
เป็นอันตรายแก่ชีวิต ปโรหิตก็ทำตามรับสั่ง ตึงแต่นั้น
มาปโรหิตเป็นคนเงี้ยบเลี้ยง คือไม่พุดมาก พระเจ้า-
แผ่นดินได้รับความสลายพระภักธมาก คือสลายหุ้ไม่
มีใครมาพุดมากอีกแล้ว จึงรู้สึกพอพระทัยมาก ได้
พระราชทานบ้านส่วยให้เป็นจำนวนมาก และพระราช
ทานข้าวของเงินทองของใช้สอยทุก ๆ อย่าง

บรรพบุรุษเปลี่ยนเป็นผู้มั่งคั่งสมบูรณ์ไม่อดไม่อยาก ทงน
เพราะมีวิชาคิดกรวดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นักเสดง
ให้เห็นเป็นตัวอย่างได้แล้วว่า คนเรามีจริงเพียงอย่าง
เดียวก็สามารถเอาตัวรอดได้ สามารถได้รับความสุข
ถึงตัวอย่างที่ยกมานั้น

วันหนึ่งอำมาตย์ผู้เป็นบัณฑิต ได้เข้าไปเฝ้าพระ-

เจ้าแผ่นดินกราบทูลว่า “พระพุทธเจ้าข้า มนุษย์เรา^{นี้} ถ้า
 ใครมีวิชาความรู้^{นี้} เพียงอย่างเดียว แต่ขอให้^{นี้} รู้จริง ๆ
 เด็ด^{นี้} ก็สามารถเลี้ยงตัวได้แน่นอน” พระเจ้าแผ่นดิน
 ตรัสว่าจริงอย่างนั้น บรมเปลี่ยนแปลง^{นี้} ได้รับความสุขในครั้ง^{นี้}
 นี้ เพราะอาศัยความจริง คือเรียนวิชาศึกษา^{นี้} ก็^{นี้} เรียน
 จริง ๆ จนสามารถเสด็จ^{นี้} ไม่ลายมือให้เห็นประจักษ์ชัด
 แก่ฉัน ทำให้ฉันสบายมากฉันพอใจจึง^{นี้} ได้ให้รางวัลแก่
 เขาเห็นปานนี้ ท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย ความ
 จริง^{นี้} มีประโยชน์มากทั้งทางโลกและทางกรรม เช่น
 ท่านทั้งหลายพึงเทศน์จริง ๆ ก็ได้ความรู้จริง ๆ เรียน
 จริงก็ได้ความรู้จริง ปฏิบัติจริงก็ได้ผลจริง ๆ ความจริง
 นี้ใช้ได้ตลอดกาล เหมาะแก่คนทุกเพศ ทุกชั้น ทุกวัย
 ทุกชาติ ทุกภาษา ผู้ที่^{นี้} ตั้งอยู่ในสัจจะ ย่อมจะได้รับ
 ประโยชน์^{นี้} โสคติผลทั้งภพ^{นี้} นภพ^{นี้} หน้า และประโยชน์
 อย่างยิ่ง คือพระนิพพาน

รับประทานเสด็จพระธรรมเทศนา ในเรื่องอธิย-
 ฐานธรรม ข้อที่ ๒ คือสัจจะ ความจริงใจ กัน^{นี้} บว่า

สมควรแก่เวลาแล้ว จึงสรุปใจความไว้ดังนี้:-

๑. คำว่า สัจจะ แปลว่าจริง คือไม่ผิด แปลว่า
ตรง คือไม่คด แปลว่าเที่ยง คือไม่คลาดเคลื่อนทุก
เขื่อนนาฬิกา แปลว่าแท้ คือไม่ปลอม ไม่เก้ ไม่เทียม

๒. สัจจะมี ๒ อย่างก็มี คือจริงโดยสมมติ เช่น
นาย ก. นาย ข. นาง ก. นาง ข. เป็นต้น จริงโดย
ปรมาตม คือจิต เจตสิก รูป นิพพาน

สัจจะมี ๓ คือจริงกาย จริงวาจา จริงใจ

สัจจะมี ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

สัจจะมี ๕ คือ ชันธิ ๕

สัจจะมี ๖ คือ อายตนะ ๖

สัจจะมี ๗ คือ จริงต่อหน้าที่ จริงต่อکارงาน
จริงต่อบุคคล จริงต่อวาจา จริงต่อใจ จริงต่อความดี
และจริงต่อตัวเอง

๓. คนมีสัจจะดีมาก เพราะทำให้ผู้นั้นได้รับ
สมบัติ ๓ ประการ คือมนุษย์ สวรรค์ นิพพาน

๔. คนขาคสัจจะไม่ดีเลย เพราะทำให้ขาดจาก
สมบัติ ๓ ประการ ดังกล่าวมานั้น

๕. สัจจะจะเกิดได้อาศัยเหตุหลายอย่าง เช่น
อยู่ในประเทศอันสมควร คบหาสัตตบุรุษ พึงธรรมย่อย ๆ
มีโยนิโสมนสิการ มีหิริโอตตปเปะ มีศรัทธา เป็น
พหุสตร ดังตนไวชอบ หมั่นเจริญวิปัสสนากรรมฐาน

๖. ตัวอย่างประกอบมีหลายเรื่อง เช่น

๑. เรื่องบัณฑิตสามเณร เจริญวิปัสสนา โดย
เอาเหมืองน้ำเป็นครู

๒. เรื่องพระ ๕๐๐ รูป เอาดอกมลิเป็นครู

๓. เรื่องนายแทนรักษาคีล ๕ ยอมเอาชีวิต

เข้าแลก

๔. เรื่องบุรุษเปลี่ยนคติกรวด

ตสุมะ สารโว เพราะฉะนั้นภายในพรรษานั้นเป็น
ฤกษณ พระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษา ไม่สัญจรไปมา
ที่อื่น ตั้งใจเรียน ตั้งใจปฏิบัติ ญาติโยมก็ขอจงพากัน
หาโอกาสมาประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อหาสัจจะ คือ

ความจริงชั้นต่ำ จริงชั้นกลาง และจริงชั้นสูงที่สุด คือ
มรรค ผล นิพพาน เฉพาะ ๕๐ วัน พรรษานี้ ทุก ๆ
ท่านควรจะมีอธิษฐานธรรมไว้ในใจเสมอ ๆ ว่า เราต้อง
เอาจริง ๆ ให้ได้สักอย่าง เช่นรักษาอุโบสถศีลจริง ๆ
หรือฟังเทศน์จริง ๆ หรือเจริญวิปัสสนากกรรมฐานจริง ๆ
ภายใน ๕๐ วัน ก็ให้ชีวิตของเรามีประโยชน์จริง ๆ
เช่นเราจะเจริญกรรมฐานวันละ ๕ นาที ก็พยายามทำ
ให้ได้ทุกวัน ๆ อย่าให้ขาด ๕๐ วัน ๆ ละ ๕ นาที เป็น
๔๕๐ นาที ไม่ใช่สั้นเลยเลย ขอให้ได้ทุกวันจริง ๆ ถ้าได้
วันละ ๑๐ นาที ๕๐ วันรวมเป็น ๕๐๐ นาที ยิ่งมากจน
พยายามทำจริง ๆ อย่างนี้ก็จะเกิดประโยชน์แก่เราไม่มาก
ก็น้อย ยิ่งได้มากเท่าไรก็ยิ่งได้กำไรมากเท่านั้น ไม่มี
ขาดทุนเลย ที่ได้เสด็จพระธรรมเทศนามาก็นับว่า
สมควรแก่เวลา ขอยติไว้เพียงเท่านี้

ในที่สุดนี้ ถวายอำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนไตรอัน
เป็นอธิปัตย์บุญเขตขอให้ญาติโยมทั้งหลาย และเพื่อน
ภิกษุ สามเณรทุกท่านจงพากันมีความสุขความเจริญ

งอกงามไพบูลย์ ในพระพุทธานุศาสนาทลอดกาลเป็นนิตย์
 ให้มีความจริงกายจริงวาจาจริงใจจริงขั้นต่ำจริง
 ขั้นกลางจริงขั้นสูงจริงใจของตนให้ได้มรรค ผล
 นิพพาน ทุกท่าน เทอญ

ประกาศอนุโมทนา

รายนามผู้บริจาคทรัพย์บำรุงวิปัสสนากรรมฐาน
(ต่อจากคราวก่อน)

กรกฎาคม ๒๕๐๓

นายเป็รื่อง แสงเถกิง	๕๐๐ บาท
นางประณีต วัฒนนิรันตร	๑๐ „
นางผ่อง วงษ์ธรรมจารี	๓๐ „
นางไต้	๒๐ „
นางหุ่น นิลเจริญ	๕๐ „
คุณหญิง และคุณนาย (ไม่ออกนาม)	๓๐ „
นางแจ่ม จันทร์เจริญ	๕๐ „
นางฉลวย ศิริวัฒน์	๕๐ „
คุณนายน้อม พุทธพงษ์	๓๐ „
นางบุญนาค พานิชผล	๑๐ „
นายศิริ ชาตินันท์	๒๐ „
พ.ต.ต. ชัน วัฒนิต	๒๐ „

คุณนายสอาด โชคมั่งมี	๑๖๐ บาท
นายवलลภ	๑๐๐ ,,
นายรพ สุวรรณวิเศษ	๓๐ ,,
แม่ชีอัมพร	๒๐ ,,
คุณนายวาส เหวรายตร์	๕๐ ,,
นางละมุล	๑๐ ,,
นายฉัตรไชย นิติโรจน์	๒๐ ,,
ผู้ไม่ออกนาม	๒๐ ,,
คุณนายสมฤทธิ อินทรวีเชียร	๕๕ ,,
น.ส. กานดา ฉัตรศิริมงคล	๑๐ ,,
นายเจียว สันติพาณิชัย	๑๐๐ ,,
นายจินดา แสงเถกิง อุทิศให้นายถูงเงินบิดา ๓,๐๐๐ ,,	
ญาติมิตร บริจาคในวันทำบุญเจ็ดวัน	
นายถูงเงิน แสงเถกิง รวม	๑,๖๐๐ ,,

สิงหาคม ๒๕๐๓

นายเป็รื่อง แสงเถกิง	๕๐๐ ,,
นางเสวริม	๕ ,,

คุณนายน้อย พทอพงษ์	๓๐ บาท
น.ส. กานดา นัครศิริมงคล	๓๐ ,,
นางไย	๒๕ ,,
นางล้วน จันทรประเสริฐ	๑๐ ,,
นางฉ่ำ ไสริจจะ	๑๐ ,,
นางแสงยม สวรรณา	๕ ,,
นางเพียน ยัตวระณะ	๑๐ ,,
นางกรองแก้ว เทศะนันท์	๑๐ ,,

กันยายน ๒๕๐๓

นายเป็รื่อง แสงเถกิง	๕๐๐ ,,
คุณนายน้อย พทอพงษ์	๓๐ ,,
อูบาสีกาสังวาลย์ ศิริรัตน์	๒๐ ,,
นายเปรม นางฉ่ำ ไสริจจะ	๕๐ ,,
คุณหญิงฉ้น	๑๕ ,,
คุณนายนาท สุกธิเกษม	๑๐ ,,

(ยังมีต่อ)

ขอ, สัก, จำนวนเงินถาคถาคเคตอน
กรุณาแจ้งให้ทราบด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

สำนักวิปัสสนากรรมฐานวัดปรีณายก เป็นสถานที่
ที่ปฏิบัติวิปัสสนาสำหรับพระภิกษุ สามเณร อุบาสก
อุบาสิกา ชาย-หญิง ได้เปิดทำการปฏิบัติมาแล้วโดย
เป็นมุมสงบ สอาด เรียบร้อย สดวกแก่การปฏิบัติธรรม
และการไปมาติดต่อ

ท่านเจ้าคุณพระวิสุทธินายก เป็นเจ้าสำนัก

ท่านเจ้าคุณพระอุดมวิชาญาณเถร (โชดก ป. ๕)

พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ เป็นผู้อุปการะสั่งสอน
อบรม ในภาคปฏิบัติ ร่วมกับพระวิปัสสนาจารย์
หลายรูป พระพนธ์ พุทธิสาโร เป็นพระวิปัสสนาจารย์
ประจำสำนัก เชิญท่านพุทธสาสนิกชนผู้สนใจใน
ธรรมปฏิบัติ ไปศึกษาหาความรู้ เพื่อกำหนดทุกข์

เชิญไปพิสูจน์ความจริงด้วยตนเอง

พระพุทธรูปศาสนาจะเจริญถาวรอยู่ได้ ก็ด้วย
มีผู้ศึกษาปฏิบัติธรรม และช่วยอุปถัมภ์บำรุง
ด้วยปัจจัย ๔ อันเป็นกำลังสำคัญยิ่ง เพื่อกิจ
การได้ดำรงคงอยู่ตลอดกาลนาน

สำนักวิปัสสนากรรมฐาน วัดปรินายก ผ่านฟ้า

มีห้องที่สะอาด คอยต้อนรับให้ความสวดกแก่
ผู้สนใจปฏิบัติวิปัสสนาทุก ๆ ท่าน

ท่านจะให้พระอาจารย์ประจำสำนัก หรือพระอาจารย์
ที่อุปมาดอบอารมณ์แนะนำการปฏิบัติได้ ทางสำนัก
ยินดีจัดสถานที่ และให้ความสวดทุกประการ

คณะกรรมการและพระอาจารย์ประจำสำนัก ได้
ปรึกษากันในการมาเข้าปฏิบัติ ของพระภิกษุ สามเณร
อุบาสก อุบาสิกา ชาย-หญิง ถ้าหากผู้ใดจะให้พระอาจารย์
อุปมาดอบอารมณ์ คอยแนะนำการปฏิบัติตามหลักสูตร
คำสอนของพระพุทธศาสนามาถูกต้องก็ได้

ทางสำนักเพื่อให้สถานที่ไม่ว่างเว้นจากผู้ปฏิบัติ และเพื่อ
ให้เป็นไปตามความต้องการของพุทธศาสนิกชนที่ปรารถนา
จะศึกษาดอบอารมณ์กับพระอาจารย์ทุกคนเคย เพื่อส่งเสริม
เป็นกำลังใจให้เกิดศรัทธาวิริยะยังชน

ทางสำนักได้ปรึกษากับพระวิปัสสนาจารย์ ที่เคารพ
หลายรูปแล้ว ว่าไม่เป็นการขัดข้องอย่างใด เมื่อได้ปฏิบัติ
ไปตามหลักสูตรคำสอนที่ถูกต้องของพระพุทธศาสนา

ขอเชิญท่านผู้สนใจส่งเสริม

การปริยัติ และการปฏิบัติ

ได้เข้ามาร่วมกันบริหารงาน

ได้แนะนำให้ความคิด ช่วยเผยแพร่พระ-

พุทธศาสนา ช่วยอุปถัมภ์บำรุงคัมภีร์พระ วิปัสสนา-
พระ ให้ยืนยงคงอยู่เป็นคู่กันไปตลอดกาลนาน

ทางสำนักยังไม่มีสถานที่ทำงาน จะต้องก่อสร้าง
เพิ่มขึ้นอีก คือ “ศาลาฟังธรรม” ชั้นบนเป็นที่แสดง
ธรรมอบรมโยคี ชั้นล่าง เป็นที่ศึกษาและบรรยาย
พระอภิธรรม สร้างตึกห้องสมุด และที่ทำงาน สร้าง
ห้องให้พระอาจารย์พักอาศัยได้สะดวก

ท่านมีศรัทธาจะร่วมการก่อสร้าง เชิญติดต่อที่
ท่านเจ้าคุณเจ้าสำนัก หรือที่พระอาจารย์วิปัสสนา

หอสมุดแห่งชาติรัชมังกดาภิเชก
จันทบุรี

~~หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา~~

สำนักวิปัสสนากรรมฐาน วัดปรีณายก

มีห้องปฏิบัติที่สร้างไว้เรียบร้อย เป็นมุมสงบ สดวก
ในการไปมาติดต่อ และการเจริญกรรมฐาน ผู้สร้างมี
ความปรารถนาเพื่อให้ การปฏิบัติ และการปรียัต ได้มี
ความเจริญเป็นคู่กันไปตลอดกาลนาน อันเป็นหัตถ์สำคัญ
ของพระพุทธศาสดา

มีความยินดีที่จะรับฟังความคิดเห็นของทุกท่าน ที่
ปรารถนาดี ได้แนะนำและช่วยส่งเสริม เผยแพร่

ขอเชิญมาชมกิจการชมสถานที่ปฏิบัติ

ขอเชิญร่วมการบริหาร เพื่อความเจริญก้าวหน้า

ทางด้านกยงชาติผู้ที่จะให้ความคิดเพื่อปรึกษาหารือ
มาช่วยบริหารทำกิจการต่าง ๆ และได้ช่วยทำการเผยแพร่

ท่านที่มีความสนใจ ขอเชิญมาติดต่อกับ นาย
เปื้อง แสงเถกิง ที่สำนักวิปัสสนา หรือติดต่อที่
บริษัทคณะช่างก็ได้ โทร. ๒๑๕๔๒

ท่านปรารถนาจะสร้างเรือนกรรมฐาน
เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติวิปัสสนา ยังมีที่ว่างพอ
จะสร้างได้อีกหลายห้อง

ขอเชิญมาชมสถานที่ และติดต่อกับท่านเจ้าคุณ
พระวิสุทธินายก เจ้าสำนัก หรือติดต่อนายเปื้อง
แสงเถกิง ที่บริษัทคณะช่าง ถนนอนุากรณ์

โทร. ๒๑๕๔๒

ทางสำนักมีสถานที่ปฏิบัติ สอาด เรียบร้อย
การติดต่อไปมาสะดวก เป็นมุมสงบเหมาะแก่การ
ปฏิบัติธรรม อบรมจิตใจเพื่อให้เกิดปัญญา รู้สภาวะ
ในสัจจะธรรม อันจะนำตนให้พ้นจากทุกข์

ยินดีต้อนรับสาธุชนที่จะเข้ามาปฏิบัติ
หากท่านประสงค์จะให้พระอาจารย์อื่น ๆ ที่
ท่านเคารพ มาสั่งสอนสอบอารมณ์ก็ได้
ตามความปรารถนา